

Tíðin er runnin frá liberalismuni

Samfelag okkara er við at vera so »avanserað«, at tá ognarin bert skal leggja 10 pst. av eginkapitali á borðið, tá t.d. skip skal keypast, og tínæst fara til tað almenna í hvørji løtu, tá illa veit við figgjarglaga, so er tíðin runnin frá liberalismuni, sigur Johan Nielsen, fólkatingsmaður, í svari uppá ein av spurningunum sum OYGGJASKEGGI hevur sett honum

Johan Nielsen
fólkatingsmaður

Undan lótingsvalinum hevði OYGGJASKEGGI — blað úti-seta í Danmark sett føroyskum politikarum nakrar spurningar. Millum teir ið vóru spurdir var Johan Nielsen, fólkatingsmaður.

Spurningarnir og svarini eru prentaði í seinasta OYGGJASKEGGJA og loyva vit okkum at taka onkrar av teimum upp aftur:

1) Kann føroyska fiskivinnan, uttan at radikalar broytingar verða gjørdar, tryggja somu framgongd í livikorum sum higartil?

— Eg haldi, at tað er gjørligt at fáa fiskivinnuna at geva meira av sær. Latum okkum bert hugsa okkum, at allir fiski menninir, sum eiga trolarar og stórra ella minni fiskifør, tóku seg saman í eitt reiðari. Umsitingin hevði verið nógv, nógv minni. Utgerðin nógv, nógv biligari. Áttu teir so sjálvir ein peningastovn, so sluppu teir undan at lána frá teim privatkapitalistisku peningastovnum. Eisini áttu fiskimenn sjálvir at átt flakavirkir og silðaverksmiðjur. Samfelag okkara er við at vera so »avanserað«, at tá ognarin bert skal leggja 10 pst. av eginkapitali á borðið, tá ið t. d. skip skal keypast, og tí næst fara til tað almenna í hvørju løtu, tá ið illa veit við figgjarglaga, so er tíðin runnin frá liberalismuni.

— Hvørji eru tey serrættindi, sum við mögudigum limaskapi í felagsmarknaðinum EEC, kunnu gera allar fyrimunir so stórar og allar vansar so smáar sum möguligt? — Og hvørjar konkretar fyrimunir fær føroyska vinnulívið av limaskapi í EEC, um tað eydnast at tryggja hesi serrættindi. Hvørjar verða fylgjurnar, vinnuligar sum politiskar, um tað ber eydnast til helvtar ella als ikki at tryggja hesi serrættindi?

— Eg veit ikki, um vit fáa nokur serrættindi við at fara uppí EEC, men vit fáa heldur ongi við at standa utanfyri. Satt at siga, so eri eg eitt sindur bangin fyri at fara uppí EEC. Har valdar stórkapitalisman, og hana hava vit grund at óttast. Nakað annað er, at vit hava kanska onki alternativ. Summir vilja vera við, at sam-einda Europa er einasti möguleiki fyri, at Europa kann liva, men her kunna lætt tær smáu tjóðirnar verða gloypar av teim stórru. Fara vit uppí EEC, mega vit søkja samvinnu við javnaðarmenn har — teir droyma um, at vit skulu hjálpa teimum at fremja »skandinávíska vælferðssosialismu« innan samgonguna.

— Samfelagsstrukturur okkara er allur lagaður til eitt fiskivinnusamfelag. Hvørjar strukturbroytingar eru neyðugar og hvørjar fyrirtættir mugu

uppfyllast fyri at grundarlag kann skapast undir einum føroyskum idnaði, sum kann standa seg í kapping í EEC?

— Man nakar kunna svara uppá handan spurningin í dag?

— Danskir tænaðarmenn í Føroyum fáa somu lönir sum starvsfelagar teirra í Danmark. Føroyskir tænaðar- og starvs-menn fáa lönir, ið toga upp imóti donsku lønunum. Størsti og ringasti lóni stætturin, ar-beiðs- og fiskimenn, eru einsamallir um at verða lönir eftir orkunum hjá føroyska vinnulívum. Skal hetta sosiala órætti-við haldast fram?

— Eg veit í løtuni onki alternativ til sambandið við Danmark, men eg skal viðganga, at tað hevur skuggasíður. Ein av teimum er lønarlagið. Føroyskir myndugleikar kunnu ikki diktera dønnum, hvussu teir skulu lona starvsmonnum teirra í Føroyum, og sjálvandi eiga føroyskir starvsmenn ikki at verða lönir verri enn danskir. Sjálvstýri skuldi ikki verið ókonomisk og sosial niveller-ing. Illa vorðið teimum, sum vilja hava sjálvstýri og lata smámánnin gjalda. Tí eiga føroyskir arbeiðs- og fiskimenn

at hava so fasta samvinnu við starvsbróður teirra í Danmark, at teir kunnu hava somu lönar- og livikor.

— Onki bendir á, at alsamt vaksandi burturflytingin av ser-stakliga ungum fólki steðgar av sær sjálvum. Hvat kann gerast frá politiskari síðu við hetta mál?

— Vit kunnu ikki staðarbinda nakran. Hevur ungfolkið hug at leita burt, so má tað hava frítt at fara. Tað einasta vit kunnu gera, er at bugva land okkara so væl út, at føroyska ungfolkið fær somu kor í Føroyum sum uttanlanda. So munnu tey flestu fara at leita heim aftur.

Føroyar er eitt lítið, fátekt land, so tað tykist mær harmuligt, at ikki øll sosialt sinnaði fólk taka seg saman fyri at útnýta teir fáu møguleikar, vit eiga, so ikki kapitalistar, antin

teir so eru føroyskir ella fremm andir, skulu trásúgva landið. Vit eru ikki fleiri enn eitt brúksfelag í Danmark. Skipa vit landið á sama hátt, so man fara at rokka saman hjá hinum einstak, og kanska rættliga tað.

ARBÆIÐSTOL
STOYFICODS
TIMBUR
BYGGITILFAR

Telefon: 5148 - 5265
Telgr.: Kjelbro, Klakksvik
Telex 20

**KLAKKSVÍKAR
TIMBURHANDIL**

Pt. J. F. KJØLBRO

Keypið
frá teimum, sum liva í
SOSIALINUM

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT

Misseydnaða kollveltingin —

Í samband við 53 ára dagin fyri stóru russisku kollveltingini hin 7. nov., hevði danski fólkatingsmaðurin FRODE JAKOBSEN hesa ritgerð í dagblaðnum POLITIKEN:

Fyri 53 árum síðani var ein kollvelting. Mið og mál hennara var sosialisma. Sosialisma merkti fyri leiðarar hennara frigeran menniskjans — figgjarglaga, sosialt, politiskt, mentunarlaga.

Tað var kollvelting arbeiðaranna. Eina tíð sá tað út til, at hon hevði eydnast. Tað var flokkur arbeiðaranna, ið sigraði.

Tað var eitt krigsherjað land; eitt tilfatorskomið land. Skílligt var, at uppbyggingin kom at taka fleiri tiggjuár, at landið enn eina tíð kom at

standa aftanfyri tey nýmótans idnaðarsamfeløgini nærhendis.

Tað var eitt land umgirt av figgindum, við einum sterkum, harðum yvirstætti, ið vildi berjast sum vildjörð fyri at varðveita serrættindi teirra; við einum óvitandi fólki, ið var lætt at villeiða. Skílligt var, at ikki kundi sleppast undan harðskapi.

MEN NÚ er farin meira enn hálf öld. Ein kann ikki halda áfram við at tosa um landið, sum var.

Kommunisma merkti andlát

statsins, upphald av øllum statsveldi. Tí hvat var staturin? Amboðið hjá ráðandi stættini til trælkan av hinum. Men í einum stettarleysum samfelag vóru ongir mótsetningar meira — og tí onki bruk fyri einum valdsambóði, einum stati.

Offrini vóru stór: fleiri hundrad túsund fullu í borgarakriggi; fleiri hundrad túsund eftir álöp annara landa. Miljónir svøltuðu í hett; miljónir fóru í fangatýppi og legur; tiggjutúsundir vórðu avrættaði. Men málið var stórt: frigeran av menniskjastættini fyrst ferð í søgu heimsins.

Víst máttu harðir háttir til; vist mátti tað taka tíð. Fimm ár, tiggju ár, fimtan ár. Tað er eitt lítið bil í søgu manna-tættarinnar.

Tolní mátti til. Men nú er meira enn hálf öld farin. Og

hvat enn er meira avgerandi: Víst mátti tolni til; men tolið verður uppi tann dag, tá ein verður klárur yvir, at tað gongur beint tvørturímóti tí, profetarnir prædikaðu: at statsvaldið, sum menn høvdu sagt fór at doyggja, tvørturímóti varð sterkari og sterkari, harðrendari og harðrendari ár fyri ár.

So er jú einki at biða eftir longur; ongin vón frameftir meira. Tað gekk tann skeiva vegin. Sosialisman skuldi verða frigeran mannaandans.

Tað er í dag har, hvar hon hevur sigrað, minni frælsi enn har, hvar hon ikki hevur sigrað.

MEN SIGURIN yvir fáteakra-dominum er meira verður enn tað, borgaraskapið kallar frælsi — soleiðis vilja tey

trúgvandi siga. Trúgvandi hava tað við at kunna tilpaasa teirra trúgv. Arbeiðararnir í tí »frælsa« heiminum megu fyri ein lítlan pris selja teirra ar-beiðsmegi, frá morgni til kvølds, fyri at liva. Hvat skal ein illa útbúgvin útslitin ar-beiðari, gera við frælsi til at skriva í bløðunum? Nei, figgjarglaga frigerin, materiellur fram-burður er menniskjans sannasta frælsi.

Víst mátti tað eisini taka tíð. Tað var eitt tilfatorskomið land. Vis mátti tað eisini kosta offur, ófatilgar menniskjansligar liðingar. Men fyri framan lá samfelagið, hvar ikki bert neyð ikki var kend, men hvar tað var yvirflóð; hvar fram-leiðslan gekk so leikandi lætt, at eingin grund var til nakað eftirlit longur. Hvar lat eftir